

ks. Sławomir Kołata

Komplementarność
modeli w teologii
trynitarnej

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
1. Ogólna teoria modeli	19
1.1. Modele w naukach przyrodniczych	20
1.1.1. Typologia modeli	20
1.1.2. Model teoretyczny	23
1.1.2.1. Próba definicji	23
1.1.2.2. Cechy modelu teoretycznego	24
1.1.3. Status modeli	26
1.1.4. Wpływ nauk przyrodniczych na teologię	28
1.1.4.1. Nauka i religia	28
1.1.4.2. Nauka i doktryna teologiczna	29
1.2. Zastosowanie modeli w teologii	31
1.2.1. Funkcje modelu w teologii	32
1.2.1.1. Interpretacja doświadczenia i wyrażanie postaw	32
1.2.1.2. Poszukiwanie adekwatnego języka analogicznego	35
1.2.2. Zarys typologii modeli Boga	38
1.2.2.1. Typologia Barboura	38
1.2.2.2. Typologia Hryniewicza	41
1.2.2.3. Trójca Święta wyrażona w języku pojęć podstawowych	44
1.3. Zasada komplementarności w teorii modelowania	48
1.3.1. Właściwości materii w obszarze kwantowym	48
1.3.1.1. Kryzys determinizmu	48
1.3.1.2. Potrzeba komplementarności	50
1.3.2. Komplementarność modeli teologicznych	51
1.3.2.1. Komplementarność doświadczenia religijnego	51
1.3.2.2. Modele chrystologiczne	52
1.3.2.3. Modele eschatologiczne	54

1.3.3.	Komplementarność modeli w trynitologii	55
1.3.3.1.	Herezja a dogmat	55
1.3.3.2.	Jedność i troistość	56
1.3.3.3.	Trójca immanentna a Trójca ekonomiczna	58
1.3.3.4.	Komplementarność doświadczenia Trójcy	60
2.	Modele nieosobowe Trójcy	63
2.1.	Modele matematyczno-przyrodnicze	64
2.1.1.	Biblijna symbolika trynitarna liczb	64
2.1.2.	Trójca a liczba w spekulacji teologicznej	67
2.1.2.1.	Model nieskończoności	68
2.1.2.2.	Model E. Kählera	70
2.1.2.3.	Model Z. Jacyny-Onyszkiewicza	71
2.1.3.	Triady w przyrodzie śladami Trójcy	74
2.1.3.1.	Analogie do zjawisk przyrodniczych	76
2.1.3.2.	Model ewolucyjny	79
2.2.	Diagramy i modele geometryczne	81
2.2.1.	Diagramy nawiązujące do symbolu trójkąta	82
2.2.1.1.	Triadyczna myśl starotestamentalna	82
2.2.1.2.	Ujęcie patrystyki wschodniej i zachodniej	83
2.2.1.3.	Spekulacje średniowieczne i współczesne	85
2.2.2.	Symbolika koła	88
2.2.2.1.	Biblia i patrystyka	89
2.2.2.2.	Myśl średniowieczna i mistyka	90
2.2.2.3.	Współczesne graficzne spojrzenie na Trójcę Świętą	93
2.2.3.	Perspektywa przestrzenna	95
2.2.3.1.	Trójwymiar	95
2.2.3.2.	Model geometryczny Mikołaja z Kuzy	98
2.2.3.3.	Model czasoprzestrzenny	100
2.3.	Analogia światła	102
2.3.1.	Światło i ogień w Piśmie Świętym	102
2.3.1.1.	Starotestamentalne spojrzenie na światło	102
2.3.1.2.	Nowotestamentalne teofanie „światłne”	103
2.3.2.	Analogia światła w wyznaniu wiary	106
2.3.2.1.	Światłość ze światłości	106
2.3.2.2.	Patrystyczne modele światłne Trójcy Świętej	108
2.3.3.	Światło Trójcy w wizjach mistycznych	111
2.3.3.1.	Wizje świętych	111
2.3.3.2.	Wizje św. Faustyny Kowalskiej	114
2.3.4.	Współczesna fizyka światła	116

2.3.4.1.	Model inspirowany falą elektromagnetyczną	116
2.3.4.2.	Trójca Święta a świat kolorów	118
2.3.5.	Kwantowa analogia trynitarna	120
3.	Modele osobowe Trójcy	125
3.1.	Perspektywa wydarzenia Chrystusa	126
3.1.1.	Osobowość Chrystusa w kontekście osobowości trynitarnej	127
3.1.2.	Modele epifanijne	132
3.1.2.1.	Ojciec, Syn, Duch Święty	133
3.1.2.2.	Posyłający, Posłany, Duch Posłania	135
3.1.2.3.	Objawiciel, Objawienie, Objawianie	136
3.1.2.4.	Milczenie, Słowo, Spotkanie	137
3.1.3.	Modele soteriologiczne	139
3.1.3.1.	Wewnątrztrynitarne kenoza	139
3.1.3.2.	Krzyż – centrum Trójcy immanentej	140
3.1.3.3.	Bóg odkupieńczej miłości	141
3.2.	Perspektywa antropologiczna	143
3.2.1.	Od <i>imago Dei</i> do <i>imago Trinitatis</i>	144
3.2.1.1.	<i>Imago Dei</i>	144
3.2.1.2.	<i>Imago Christi</i>	146
3.2.1.3.	<i>Imago Trinitatis</i>	147
3.2.2.	Analogie somatyczne	148
3.2.3.	Model psychologiczny	153
3.2.3.1.	Myśl, poznanie, miłość	154
3.2.3.2.	Pamięć, intelekt, wola	155
3.2.3.3.	Kochający to, co jest kochane, miłość	156
3.3.	Perspektywa wspólnoty	158
3.3.1.	Ontologia trynitarne	159
3.3.1.1.	Aspekt relacyjny	159
3.3.1.2.	Aspekt agapetologiczny	161
3.3.1.3.	Aspekt konsyliarny	163
3.3.2.	Obszar społeczno-kulturowy	165
3.3.2.1.	Analogia płodności i płciowości	165
3.3.2.2.	Analogia rodziny	169
3.3.2.3.	Analogie z obszaru kultury	171
3.3.3.	Obszar eklezjalno-sakramentalny	173
3.3.3.1.	<i>Communio Personarum Divinarum</i>	173
3.3.3.2.	<i>Corpus Trium</i>	176
3.3.3.3.	Ikonografia Trzech	178

4.	Ku unifikacji komplementarności	183
4.1.	Dychotomia komplementarności	184
4.2.	Status epistemologiczny modeli trynitarnych	187
4.2.1.	Symbolizm trynitarnych modeli nieosobowych	188
4.2.2.	Pozytywny charakter trynitarnych modeli osobowych	190
4.3.	Światło i miłość jako analogie komplementarne	193
4.3.1.	Światło i miłość w Piśmie Świętym	193
4.3.2.	Światło i miłość w refleksji teologicznej	195
4.4.	Próby przekraczania komplementarności	196
4.4.1.	Spirala hermeneutyczna	197
4.4.2.	Analogia wolności	198
4.4.3.	Możliwości heurystyczne modeli	200
	Zakończenie	205
	Bibliografia	211
	Spis ilustracji	223
	Indeks osób	225